

**Economist Conferences**  
**The 9th Roundtable with the Government of Greece**  
**“Envisaging a Stronger Europe Through its Leaders**  
**Sharing Political, Economic and Business Leadership in Times of Turmoil”**  
**19 Απριλίου 2005**  
**Intercontinental, Αθήνα**

**ΟΜΙΛΙΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ**  
**Προέδρου Ομίλου Εταιρειών ΔΕΛΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ**  
**«Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ»**

Το θέμα που καλούμαι να αναπτύξω είναι «Ο ρόλος της επιχειρηματικής τάξης στη διαδικασία του εκσυγχρονισμού».

Δύο γρήγοροι ορισμοί, για να δείξω πώς αντιλαμβάνομαι τα δύο βασικά σημεία του τίτλου:  
**Επιχειρηματική τάξη:** εκείνη η ομάδα ατόμων που είναι διατεθειμένα να αναλαμβάνουν οικονομικούς και προσωπικούς κινδύνους για τη δημιουργία αγαθών.

**Εκσυγχρονισμός:** ορίζεται το καινούργιο, το πιο παραγωγικό, το πιο ανταγωνιστικό, το πιο εξωστρεφές, αυτό που βελτιώνει την ποιότητα της ζωής και συμβάλλει στη δημιουργία πλούτου για όλους.

Δεν θα ξοδέψω ούτε μισό λεπτό από την παρουσία μου εδώ για να πείσω ότι η επιχειρηματική τάξη είναι πράγματι παράγων εκσυγχρονισμού. Η ιστορία το έχει αποδείξει επανειλημμένα. Σήμερα πλέον, η επιχειρηματική τάξη βρίσκεται και καλείται, ακόμα πιο συχνά, να βρεθεί στο προσκήνιο των πρωτοβουλιών για ανάπτυξη κι εκσυγχρονισμό. Στη σημερινή Ευρώπη, οι προσδοκίες επιτυχίας της ατζέντας της Λισαβόνας βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην επιχειρηματική δράση.

Αντίθετα, θέλω να υποστηρίξω την εξής θέση:

Η επιχείρηση κι η επιχειρηματική τάξη αποτελούν το πρότυπο του κοινωνικού σχηματισμού που μπορεί να παράγει εκσυγχρονισμό, όχι απλά να τον επικαλείται, αλλά να τον πραγματοποιεί και, μάλιστα, με τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα από οποιονδήποτε άλλον κοινωνικό σχηματισμό.

Τους τελευταίους δυόμισι αιώνες, υπήρχε μία επιχειρηματική τάξη που προσδιοριζόταν με σχετική σαφήνεια και η οποία έμεινε γνωστή με τη φράση «οι μεγάλες οικογένειες». Ήταν οικογένειες που λειτουργούσαν με βάση το λεγόμενο «προτεσταντικό ήθος», δηλαδή το τρίπτυχο δουλειά – οικογένεια – θρησκεία.

Στη βάση αυτού του τριπτύχου:

1. Η σκληρή δουλειά συνεπάγεται αυτοπειθαρχία στη διαχείριση του χρόνου κι αποταμίευση σε βάρος της κατανάλωσης.
2. Η προσήλωση στην οικογένεια την κάνει τον πυρήνα της κοινωνίας.
3. Η αποδοχή των ηθικών αξιών που δίνει η θρησκεία οδηγεί σε συγκεκριμένη συμπεριφορά και σε προσωπικό και σε επίπεδο κοινωνίας.

Οι οικογένειες αυτές ανελάμβαναν ρίσκα με υποθήκη και την επιχειρηματική, αλλά και την προσωπική περιουσία τους. Η αποτυχία είχε βαρύ τίμημα. Εξαιρέσεις στη συμπεριφορά

υπήρχαν. Φαινόμενα απαράδεκτης εκμετάλλευσης, επίσης. Αλλά, στην πλειοψηφία τους, οι οικογένειες αυτές αποτελούσαν παράδειγμα προς μίμηση.

Η σκληρή δουλειά οδήγησε στην αποδοτική εργασία. Δηλαδή, στις εκάστοτε σύγχρονες μεθόδους παραγωγής των τελευταίων τριών αιώνων, στα κέρδη και στην επένδυση. Η αποδοχή αξιών οδήγησε στην υιοθέτηση ενός συστήματος αξιών που σήμερα περιγράφεται με τον όρο «παραδοσιακά χρηστά συναλλακτικά ήθη».

Σήμερα αντιμετωπίζουμε μία διαφορετική πραγματικότητα. Το ρίσκο δεν το αναλαμβάνει μία επιχειρηματική τάξη που ορίζεται με τον ίδιο τρόπο. Η ευθύνη για δημιουργία και πρόοδο στον επιχειρηματικό στίβο δεν ανήκει πλέον σε λίγες οικογένειες ή άτομα. Το αναλαμβάνει η συνολική οργάνωση που λέγεται επιχείρηση. Επιχειρηματική τάξη δεν είναι πια οι κεφαλαιούχοι ή οι ιδιοκτήτες, αλλά το σύνολο της οργάνωσης, των συστημάτων, της κουλτούρας και των ανθρώπων που αποτελούν τη σύγχρονη επιχείρηση. Ο οργανισμός αυτός πλέον, όλο και λιγότερο υπακούει στις επιθυμίες του ενός ή και των πολλών ιδιοκτητών κι όλο και περισσότερο στις συνολικές απαιτήσεις της κοινωνίας.

Αυτές οι απαιτήσεις εκφράζονται μέσα από νόμους, κανόνες και θεσμούς κι επιβάλλονται μέσα από τον συνεχή έλεγχο της κοινωνίας.

Ποιοι είναι αυτοί οι θεσμοί στον οικονομικό χώρο που χαρακτηρίζουν την έννοια του εκσυγχρονισμού; Είναι:

- Οι κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης,
- Η εταιρική κοινωνική ευθύνη,
- Η περιβαλλοντολογική ευθύνη,
- Η διαφάνεια στην οικονομική πληροφόρηση,
- Η προστασία των μικρομετόχων,
- Η απαγόρευση χρήσης εσωτερικής πληροφόρησης,
- Η προστασία των εργαζομένων,
- Τα συστήματα πιστοποίησης ποιότητας και πολλοί άλλοι θεσμοί.

Σήμερα, η ανταπόκριση στις απαιτήσεις αυτές έχουν γίνει απαραίτητο στοιχείο του επιχειρηματικού σχεδιασμού. Οι μεγαλύτερες οργανώσεις, όλο και περισσότερο, τις εντάσσουν στην καθημερινή τους λειτουργία κι εκπαιδεύουν τους ανθρώπους τους να ανταποκρίνονται. Όλο και περισσότερο τις εκφράζουν με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και με μετρήσιμους στόχους.

Έτσι, φτάνουμε σε μία σημαντική διαπίστωση:

Μέσα από την οργάνωση, τη στοχοθέτηση, τα συστήματα αμοιβών και τη μέτρηση του αποτελέσματος, όλα αναπόσπαστα στοιχεία της λειτουργίας της σύγχρονης επιχείρησης, η νέα επιχειρηματική τάξη μπορεί να παράγει αποτέλεσμα.

Μέσα από τον ανταγωνισμό μεταξύ τους, οι επιχειρήσεις μπορούν να βάλουν σε πρακτική εφαρμογή τις αρχές του εκσυγχρονισμού και να τις διαδώσουν έτσι σε πολλούς ανθρώπους, πρώτα στους ανθρώπους της ίδιας της επιχείρησης, μετά στον κλάδο και τελικά στον ευρύτερο περίγυρο.

Ακόμα περισσότερο, η στήριξη του εκσυγχρονισμού από την επιχειρηματική τάξη οδηγεί, αναπόφευκτα, στην εξέλιξη και βελτίωση και του ίδιου του θεσμικού πλαισίου μίας κοινωνίας. Κι αυτό γιατί οι νέες σχέσεις παραγωγής και οικονομίας που δημιουργούνται,

απαιτούν και νέους θεσμούς (π.χ. Επιτροπή Ανταγωνισμού), νέο νομικό πλαίσιο (π.χ. λειτουργία των αμοιβαίων κεφαλαίων, leasing, factoring), νέες συνθήκες εργασίας (π.χ. ελαστικά ωράρια, μερική απασχόληση, αλλαγή στους στόχους και λειτουργία των συνδικάτων), καθώς και νέες διαπροσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις (π.χ. μεταξύ επιχειρήσεων, μεταξύ τραπεζών κι εταιρειών).

Έτσι, η επιχειρηματική τάξη όχι μόνο παράγει εκσυγχρονισμό με αποτελεσματικό τρόπο, αλλά δημιουργεί και τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερες απαιτήσεις και προσδοκίες εκσυγχρονισμού στην κοινωνία.

Βέβαια, αν όλα λειτουργούσαν έτσι καλά κι αποτελεσματικά, θα τείναμε πολύ πιο γρήγορα προς την τέλεια κοινωνία. Υπάρχει, λοιπόν, μία σημαντική προϋπόθεση:

Προϋπόθεση είναι η ικανότητα της επιχείρησης και του επιχειρηματία να αντισταθμίσει τη νοοτροπία –να τολμήσω να την αποκαλέσω φυσική ανθρώπινη τάση;– του άκρατου καταναλωτικού προτύπου και της έμφασης στα κέρδη, με ένα σύνολο αξιών που να βασίζεται στους εξής παράγοντες επιχειρηματικής ηθικής:

1. Την έμφαση στα μακρόχρονα κέρδη, τα οποία προέρχονται από την αύξηση της παραγωγικότητας και την ορθολογική διαχείριση όλων των πόρων, συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπινων.
2. Την ακέραια εφαρμογή όλων των νόμων και κανόνων που έχουν θεσπισθεί για τη λειτουργία του υγιούς ανταγωνισμού και την αποδοχή των επιπτώσεων της ανυπακοής.
3. Την πίστη στην υποχρέωση ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της κοινωνίας και την εφαρμογή πολιτικών κοινωνικής ευθύνης.
4. Τη φροντίδα του κάθε οργανισμού ώστε όλα τα μέλη του να διακατέχονται από το αίσθημα της προσωπικής ευθύνης.

Ζώντας από κοντά τον τρόπο σκέψης και τον τρόπο δουλειάς μίας σύγχρονης επιχείρησης και των ανθρώπων που την κάνουν πραγματικότητα, έχω πειστεί ότι η σύγχρονη επιχειρηματική τάξη, δηλαδή οι άνθρωποι μέσα από την ομαδικότητα και την οργάνωση μπορούν πράγματι να αποτελέσουν βασικό παράγοντα εκσυγχρονισμού.

Πιστεύω ότι αυτό έχει ήδη αναγνωριστει από τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο. Πιστεύω, επίσης, ότι μέσα από την εξέλιξη αυτής της συνεισφοράς της, η επιχειρηματική τάξη θα γίνει ακόμα πιο αποδεκτός παράγων εκσυγχρονισμού στο μέλλον.